

“Відновне правосуддя”

Роман Коваль

Медиация в криминальних справах

– це процес, в якому жертві та правопорушнику надаються можливості, у разі їхньої згоди, брати активну участь за допомогою нейтральної третьої сторони (медіатора) у вирішенні питань, пов'язаних зі скоєним злочином

Рекомендація № R (99)19

Медіація в кримінальних справах. Відмінність від інших медіацій...

Традиційна мета медіації – вирішення спору.
(Угода – бажаний результат), як правило
проводиться в підході «вирішення проблем»
(Problem Solving approach);

В кримінальній справі мета медіації –
виправлення завданої шкоди, проводиться в
трансформативному і гуманістичному підході
(Transformative & Humanistic approach to
mediation)

Committee of Ministers of the Recommendation concerning restorative justice in criminal

(2018)8 concerning restorative justice in criminal matters was adopted by the
at the 1326th meeting of the Ministers' Deputies.

Відновне правосуддя (ВП)

- це будь-який процес, який дозволяє тим, кому була завдана шкода, та тим, хто несе відповідальність за таку шкоду, у випадку їх добровільної згоди, активно брати участь у вирішенні питань, що виникають у зв'язку зі скоєнням правопорушення, за посередництвом спеціально підготовленої та неупередженої третьої сторони

- **(Рекомендації СМ (2018)8, ст.3)**

відновні процеси можуть включати медіацію, конференції, кола примирення та інше

(Резолюція ECOSOC Res. 2000/14)

Міжнародні документи

- Рекомендація № R (99)19 Комітету Міністрів Ради Європи про медіацію в кримінальних справах (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_828#Text)
- Рекомендація № CM / Rec (2018)8 Комітету Міністрів Ради Європи стосовно відновного правосуддя в Кримінальних справах (http://ipscg.org.ua/upload/1_Recommendation-CM-Rec20188-UKR-ed.doc)
- Базові принципи застосування програм відновного правосуддя в кримінальних справах ООН, 2000 (<https://drive.google.com/open?id=1xtVv3KCRbdtPEtMzrSfNlGfOgfXLQmrl>)
- Посібник ООН з програм відновного правосуддя (<https://drive.google.com/drive/folders/1yt3RhVhwBmEa97R3-l3mzWFZNVss0tfm>)

Чому відновне правосуддя?

- Покарання має на меті не тільки кару, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами (ст. 50 ККУ).
- Попередження злочинності;
- Ресоціалізація правопорушника;
- Відновлення справедливості;

за даними сервісу [Numbeo](#) Україна є лідером у рейтингу країн з найвищим рівнем злочинності у Європі (2020)

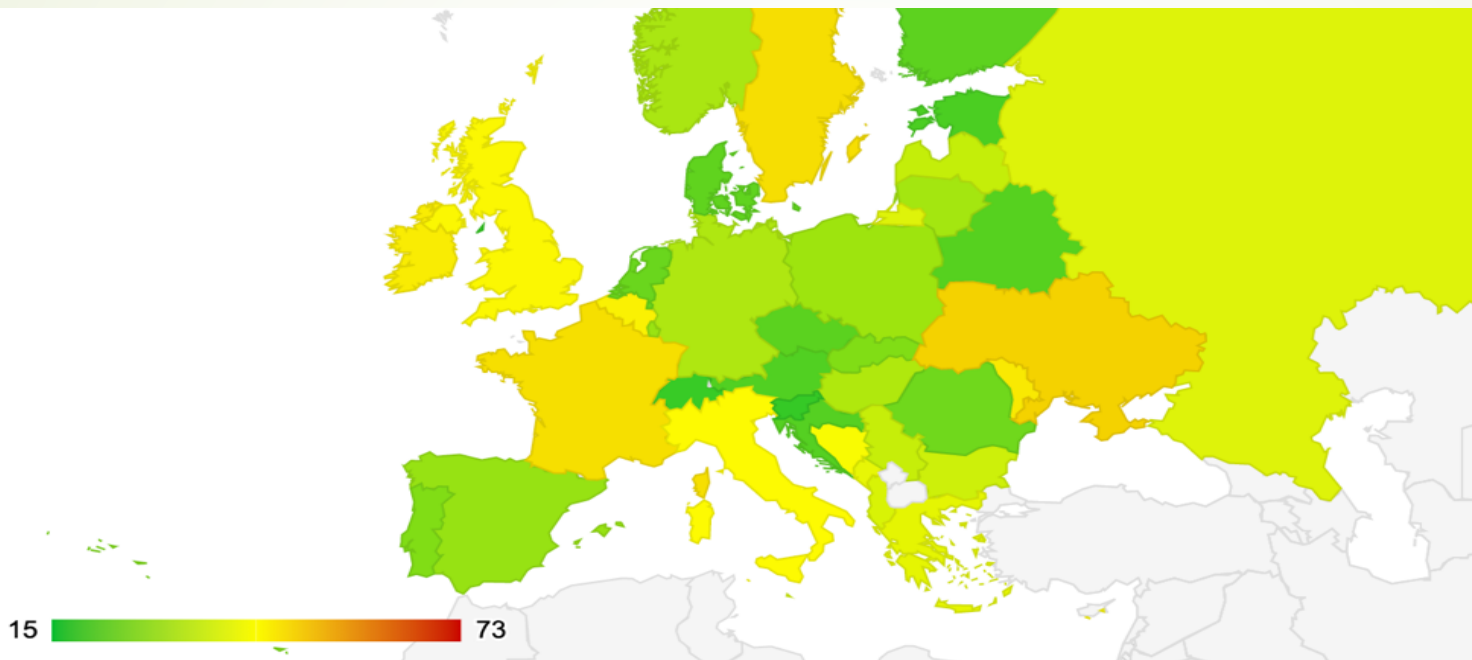

Chart: Crime Index

Select Region: [Eastern Europe](#) [Northern Europe](#) [Southern Europe](#) [Western Europe](#)

Rank	Country	Crime Index	Safety Index
1	Ukraine	48.84	51.16
2	Sweden	47.43	52.57
3	France	47.37	52.63
4	Moldova	46.03	53.97
5	Ireland	45.68	54.32

«...конфлікти являють собою потенціал для дії, для участі. Сучасні системи контролю за злочинністю - це один з численних випадків втрати можливості для залучення громадян до вирішення завдань, які є надзвичайно важливими для них».

Нильс Крісті, *Конфлікт, як власність*

31.03.1976

Відновлення справедливості. Потреби учасників кримінальної ситуації

ПОТЕРПІЛИМ

ПРАВОПОРУШНИКАМ

Виправити завдану шкоду

Отримати відповіді на питання, що турбують

Відновити почуття безпеки

Дати вихід негативним емоціям

Відновити мир всередині

Вибачитись

Виправити завдану шкоду

Відновити почуття власної гідності

Взяти на себе відповідальність

Відновити мир всередині

НЕ СТАВ
ШТАМПІВ!

ЗАХИСТИ ДИТИНУ!

12

СУТЬ та МЕТА ПРОЄКТУ

органи прокуратури	регіональні центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги	органи з питань пробації	організації, діяльність яких спрямована на розвиток особистості та ресоціалізацію неповнолітніх

3

Механізми застосування ВП в Україні

Проєкт «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину», за підтримки ЮНІСЕФ

Реалізується Координаційним Центром (БПД)

Мета: забезпечення відшкодування заподіяної шкоди, максимально раннє виведення неповнолітніх правопорушників із кримінального процесу з обов'язковим ужиттям узгоджених заходів для їх ресоціалізації та запобігання повторним злочинам

Правова основа – Спільний наказ Мінюсту та Генеральної прокуратури про реалізацію проекту № 172/5/10 від 21.01.2019

(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0087-19#Text>)

Учасники: Потерпілий; правопорушник; законні представники; медіатор; захисник (за наявності); психолог або соц. працівник.

Механізми застосування ВП в Україні (2)

Проєкт **«Впровадження відновного правосуддя в Україні»**, за підтримки UNDEF

Реалізується: Інститутом миру і порозуміння у співпраці з Верховним Судом

Мета: зміцнення стійкості українських громад шляхом застосування відновного правосуддя для попередження злочинності, врегулювання конфліктів та підтримки примирення.

Правова основа: Кримінальний та Кримінально-процесуальний кодекси України; Експертами Координаційної ради проєкту розроблені Механізми застосування ВП:

- **в суді першої інстанції та**
- **під час досудового розслідування**

Учасники: Потерпілий; правопорушник; медіатор; адвокати (за наявності); сторони підтримки потерпілого та правопорушника.

Сторінки проєкту: <http://ipcsg.org.ua> та

<https://rj.org.ua/>

Переваги впровадження відновного правосуддя для системи правосуддя та для держави в цілому

- Покращення доступу до правосуддя для громадян;
- Підвищення задоволення від процесу встановлення справедливості;
- Більш ефективна профілактика та превенція повторних правопорушень;
- Кращий захист прав та інтересів учасників кримінального процесу та суспільства;
- Зміцнення соціальної тканини суспільства (соціальної єдності);
- Розвантаження суддів і прокурорів. Підвищення якості правосуддя.
- Економія державних коштів;

Економічні переваги ВП

- Вартість Канадського правосуддя на 1 неповнолітнього: 823 000 \$ vs 1 000 \$ в медіації;
- Дорослі - на 75% більше ресурсів, ніж для неповнолітнього;
- За підрахунками відновне правосуддя вважається у 6 разів ефективніше, ніж традиційне

Дякую за увагу!

ГО «Інститут миру і порозуміння»

Веб сайт: www.ipscg.org.ua

E-mail: info@ipscg.org.ua

Tel: 044 537 10 07

